

UTDRAG FRA DEN LEKSIKRYPTISKE ENCYKLOPEDI

Aksiomatisk mengdelære. Studiet og utviklingen av aksiomsystemer som omhandler mengder og medlemskapsrelasjonen.

Analysens paradoks. Filosofer er interesserte i å analysere begreper som «kunnskap», «rettferdighet», «sannhet», og så videre. En tradisjonell tilnærming til begrepsanalyse er bruk av definisjon. Vi definerer et begrep ved å identifisere betydningen til begrepet, noe vi kan uttrykke på lignende vis: A er lik (ved definisjon) B . Her kalles A gjerne for *analysandum* eller *definiendum* (det analyserte eller definerte) og B for *analysans* eller *definiens* (analysen eller definisjonen).

Analysens paradoks oppstår når vi tenker på hvorvidt en analyse av et begrep kan være både *informativ* og *korrekt* på en og samme tid. Ta for eksempel analysen med formen $A =_{df} B$. Enten har A og B samme betydning, i dette tilfellet er analysen korrekt, men synes å uttrykke en triviell identitet, eller så har termene distinkt betydning, men da er analysen ukorrekt. Altså, hvis analysen er korrekt, så er den ikke informativ, vi uttrykker bare den samme betydningen med to forskjellige symboler, og hvis analysen er informativ, så er den ikke korrekt. Så tilsynelatende kan ikke en analyse være både informativ og korrekt.

Navnet «analysens paradoks» ble først brukt av C.H. Langford for et problem formulert av G.E. Moore i *Principia Ethica*. Der var problemet knyttet spesifikt opp mot forsøk på å analysere «det gode». Moore mente at begrepet om det gode er simpelt i motsetning til komplekst og ikke kan brytes opp eller erstattes med en definisjon. Analysens paradoks anvendes for å argumentere mot muligheten for å gi noen annen korrekt definisjon av «det gode» enn «det gode =_{df} det gode», som ikke er en særlig informativ analyse.

Paradokset har forløpere helt tilbake til det såkalte Menons paradoks, som vi finner hos Platon. Her er problemet at å søke etter kunnskap enten er unødvendig eller umulig: Man kan ikke søke etter kunnskap man allerede har, det er unødvendig ettersom man allerede besitter kunnskapen som søkes, og man kan ikke søke etter kunnskap man ikke har, det er umulig fordi man ikke vet hva man søker etter.

En annen forløper til Moores formulering av analysens paradoks, samt muligens et løsningsforslag, finner vi hos Frege (i en anmeldelse av Husserls *Philosophie der Arithmetik*). Frege starter med en lignende karakterisering av paradokset som vi ga ovenfor: Hvis to termer refererer til samme betydning, er det ikke noen vits i å identifisere dem med hverandre i en definisjon, da viser man bare til en «åpenbar sirkel», samme hvis termene ikke referer til samme betydning, da vil definisjonen være feil. Et løsningsforslag noen mener å finne hos Frege er å anvende et skille Frege innførte mellom to former for betydning eller mening, nemlig *Sinn* og *Bedeutung*. Det sistnevnte er hva en språklig term refererer til, altså det faktiske objektet som plukkes ut, og det førstnevnte er måten *Bedeutung* er gitt på eller presentert kognitivt. Tanken er at to språklige termer kan ha samme *Bedeutung*, men distinkt *Sinn*. Den foreslåtte løsningen på analysens paradoks er å si at en begrepsanalyse er *korrekt* hvis og bare hvis de to termene har samme *Bedeutung*, og i tillegg kan en begrepsanalyse være *informativ* hvis de to termene har ulik *Sinn*. Som sådan kan en begrepsanalyse både være korrekt og informativ. H.R.S.

Anaximander (c. 610-546 f.Kr.). Gresk filosof og en av pre-sokratikerne. Mente at *apeiron* (det ubegrensede eller uendelige) var opphavet til alt.

PHENOMENOLOGY AND INTENTIONALITY

ON THE DIRECTION OF EXPLANATION
IN CONSCIOUS VISUAL STATES

MESTERBREV VED MAX JOHANNES KIPPERSUND

Hva handler mastergradsoppgaven din om?

I mastergradsoppgaven min skriver jeg om persepsjon, og da mer spesifikt om visuell persepsjon. Spørsmålet jeg baler med i mesteparten av oppgaven angår hvorvidt det er en forklaringsrelasjon mellom representasjon og fenomenologi i bevisste visuelle tilstander. Jeg skiller altså ut fenomenologi og representasjon som to karakteristiske egenskaper ved bevisst persepsjon og diskuterer hvilken vei forklaringsrelasjonen går. Er det sånn at representasjon forklarer visuell fenomenologi, eller er det omvendt? Kanskje er de «to» egenskapene ikke distinkte i det hele tatt, men egentlig en og samme egenskap? I så fall kan ikke den ene forklare den andre. En fjerde og siste mulighet er at disse to aspektene ikke er forklaringsmessig relatert i det hele tatt, men er uavhengige av hverandre.

Diskusjonen rundt disse fire alternativene bygger på antagelsen om at persepsjon er representerende, det vil si at perseptuelle erfaringer er kjennetegnet av representasjonsegenskaper. Dette kalles «The Content View». The Content View er ingen åpenbar sannhet, og litteraturen

byr på mange alternative persepsjonsteorier (for eksempel sansedata-teorier og det som kalles «naiv realisme»). Jeg bruker følgelig også en god slump av oppgaven på å redegjøre for, og gi, et delvis forsvar av denne antagelsen. Slik jeg ser det er hovedmotivasjonen for The Content View den at vi sorterer perseptuelle erfaringer i bestemte kategorier; noen visuelle erfaringer er nøyaktige («accurate»), gjennom dem får vi et korrekt inntrykk av hvordan verden er, andre erfaringer er unøyaktige («inaccurate»), de er misvisende som guider til verden rundt oss. Denne sorteringen gjør det naturlig å tenke seg at en visuell erfaring kommer med visse nøyaktighetsbetingelser, altså betingelser for hvordan verden må være for at erfaringen skal være nøyaktig. Dette utgjør det som kalles representasjonsinnholdet for visuelle erfaringer.

Hva argumenterer du for/imot i oppgaven din?

I oppgaven ender jeg ikke opp med å akseptere en av de fire posisjonene jeg presenterte veldig kort ovenfor. Istedenfor lokaliserer jeg det jeg ser på som de viktigste teoretiske omdreiningspunktene og drøfter disse. På den måten mener jeg å gjøre klart hvilke grunner vi har for å akseptere enten den ene eller den andre posisjonen. Jeg klargjør hvilke antagelser og argumenter det er som dytter oss i de forskjellige retningene. Jeg har ennå ikke forsøkt å foreta en vurdering av hvilke grunner som skyver sterkest, det falt rett og slett utenfor oppgavens rammer.

Hvorfor bør andre lese oppgaven din?

Folk bør lese den fordi problemstillingen er interessant. Forhåpentligvis kan min diskusjon bidra til å klargjøre det teoretiske landskapet noe.

Hva er dine planer for fremtiden?

Jeg er egentlig ganske usikker på hva fremtiden bringer. En drøm er å kunne holde på med fagfilosofi videre, men det tar ikke akkurat form av noen plan. I første omgang skal jeg se meg litt rundt, jeg kommer nok til å studere andre ting i tiden fremover.